

Hoe agendeert u als raadslid de punten die ú belangrijk vindt in het sociaal domein?

21 tips naar aanleiding van de door ons bureau verzorgde workshops¹ tijdens de Decentralisaties Dag voor Raadsleden op 20 september 2014 in Zwolle

- ✓ In 2014 staat de continuïteit van zorg centraal en wordt aan de raden gevraagd het thema decentralisaties niet te politiek te maken. Echter om uw rol als raadslid goed in te kunnen vullen en de accenten te leggen die voor uw lokale gemeenschap belangrijk zijn, moet u ervoor waken niet alleen volgend te zijn door mee te gaan in de technische implementatie zoals deze in de stroom van stukken aan u wordt aangeboden.
- ✓ Concreet betekent dit dat u nu *al kunt, mag en moet nadenken op welke facetten u straks uw controlerende rol wilt gaan invullen* en welke toezeggingen u daarvoor nu van uw college nodig heeft: dus wanneer wilt u welke evaluaties, waarover wilt u doorlopend gegevens ontvangen en welke elementen en cijfers moeten wat u betreft hierin zeker terugkomen?
- ✓ Continuïteit van zorg nu, betekent namelijk dat de doorlooptijd van contracten meestal kort is (1, 2 of 3 jaar) en dat u als raad dus ruim (bijvoorbeeld een half jaar) voor de heronderhandeling informatie nodig heeft over de praktijk, tenminste voor die facetten die u belangrijk vindt/ waar u zich zorgen over maakt. Kortom, zorg dat u paraat heeft wanneer contracten aflopen/heronderhandeld kunnen worden.
- ✓ U kunt en moet dus nu al nadenken over hoe u dan uw informatie op gaat halen: geeft u het college nu meteen de opdracht voor een evaluatie of gaat u straks zelf als raad of als fractie in gesprek met/of op bezoek bij cliëntenvertegenwoordigers of aanbieders van zorg?
- ✓ Uw *belangrijkste instrument* als raad als geheel is daarvoor uw (lange termijn) raadsagenda. Uw grootste valkuil is daarbij tevens de (lange termijn) raadsagenda: u zult merken dat deze steeds sterker gevuld wordt door regionaal overleg en uitnodigingen/verzoeken die u van zorgaanbieders krijgt. Een lange termijnplanning en prioriteren worden meer dan ooit absolute noodzaak, wees daarom bijvoorbeeld spaarzaam met het toezeggen van uw avonden aan zorgaanbieders en denk na over hoe u als raad de ervaringen van de cliënten zelf kunt ophalen/ontvangen. Zorg ook dat u voldoende tijd heeft om als raad de gevraagde evaluaties door te spreken en eventueel het college nog extra huiswerk mee te geven.
- ✓ Omdat u samen met uw buurgemeente(n) moet optrekken is het verstandig om *elkaar regionaal te kennen*, te weten waar de gevoeligheden liggen en met wie u gezamenlijk coalities kunt smeden om zoveel mogelijk van uw doelen te bereiken.
- ✓ Eventueel kunt u zelfs raadsvergaderingen van meerdere gemeenten op dezelfde locatie laten beleggen, wanneer meerdere gemeenteraden hetzelfde besluit willen nemen.
- ✓ Wees alert op de hoeveelheid informatie-bijeenkomsten, zeker in relatie tot de timing van de definitieve besluitvorming en zorg dat er geen onhelderheid over de status van bijeenkomsten op kan treden: immers doel van informatieve bijeenkomsten is informatie ophalen, dus niet dat u hier de portefeuillehouder op pad stuurt met een opdracht, zodat deze later kan zeggen "toen heeft u aangegeven dat te willen, u kunt nu niet iets anders willen".
- ✓ Als u de nota's die u ontvangt te abstract vindt, is het goed om na te denken over de *aanvullende informatie die u nodig heeft om uw rol in te vullen*, zo kunt u bijvoorbeeld het college vragen de commentaren van de WMO-adviesraad toe te voegen.
- ✓ Ook kunt u uw *rekenkamer* vragen onderzoek te doen naar de voorbereiding tot nu toe en uw mogelijkheden om kaders te stellen en te controleren of
- ✓ u kunt *als raad zelf onderzoek doen* naar bepaalde effecten van de decentralisaties, daarbij hoeft u niet te denken in de vorm van een raadsenquête, maar dit kan ook prima door het vormen van een tijdelijke commissie of raads werkgroep, die samen met de wethouder en de ambtenaren de uitvoeringspraktijk onderzoekt.

¹ De workshop vond in twee rondes plaats met verschillende deelnemers die ieder hun eigen accenten legden in de inhoud, daardoor hebben in feite twee deels verschillende workshop plaatsgevonden.

- ✓ Tot slot kunt u als het gaat om onderzoek of het peilen van praktijkervaringen als fractie ook prima zelf een avond beleggen om een bepaald thema te bespreken waar u zich hard voor wilt maken, bijvoorbeeld de mantelzorger of kunt u als *fractie kleine onderzoekjes doen* om bepaalde facetten te *agenderen* (bijvoorbeeld naar die zaken waar mantelzorgers tegen aan lopen).
- ✓ Wanneer u als fractie of als raad zaken agendeert of knelpunten middels dialoog bespreekbaar maakt, geeft u op natuurlijke wijze ook invulling aan uw *verbindende rol* in de "beleidsarena". Tevens biedt een open dialoog met de inwoners of eigen achterban de mogelijkheid om de *gemaakte keuzes uit te leggen*, want die taak hoort ook bij de volksvertegenwoordigende rol. Kortom, kies op welke facetten u aan deze rollen invulling wilt geven.
- ✓ Als fractie kunt u dus prima uw volksvertegenwoordigende en controlerende rol gecombineerd invullen om facetten te agenderen, zolang u uit een verzameling van individuele casuïstiek maar een rode lijn destilleert.
- ✓ Zodra u echter door raadvragen *individuele problematiek* aan de orde stelt, zal de portefeuillehouder u er terecht op wijzen dat er sprake is van *privacygevoelige informatie en door maatwerk* geen twee situaties hetzelfde zijn.
- ✓ Het kan gebeuren dat er toch (een) moment(en) ontstaat(en) waarbij u als volksvertegenwoordiger toch individuele problematiek aan de orde wilt stellen: het kan verstandig zijn om als raad hier een *gedragscode* voor af te spreken om enerzijds te voorkomen dat u zich terughoudend opstelt en een collega-partij niet en anderzijds te voorkomen dat alle individuele problematiek achter gesloten deuren besproken wordt zonder afspraken te maken hoe dit op een hoger abstractieniveau in de openbaarheid bespreekbaar te maken.
- ✓ Om individuele problematiek in beeld te krijgen kan het tevens raadzaam zijn aan de voorkant (dus nog tijdens de behandeling in 2014) na te denken over waar burgers in uw gemeente in vertrouwen terecht kunnen bij problemen en ze ondersteuning kunnen krijgen zonder dat ze hiervoor een intensieve klachtenprocedure met dito doorlooptijd moeten doorlopen. Ook hierbij is het relevant om *vooraf te borgen dat u als raad de informatie ontvangt die u nodig heeft* om ook in de toekomst uw rol in te kunnen vullen.
- ✓ Een mooi voorbeeld betreft een motie (in wording) bij een gemeente waar in de beleidsregels de afspraak is gemaakt dat een burger binnen twee stappen de benodigde hulp ontvangt. De motie gaat over de informatievoorziening aan de raad over de realisering van deze ambitie: vanwege zorgen over de doorlooptijd van die twee stappen is voorgesteld dat de raad ook informatie ontvangt over de gemiddelde doorlooptijd van vraag tot hulp.
- ✓ Hoewel er door het borgen van de continuïteit van zorg al veel vast ligt, zijn er *voor 2014 toch nog diverse aandachtspunten en keuzes bij het vaststellen van beleid en verordeningen*:
 - de sturing op toegang van zorg;
 - de ruimte en de mate van invulling van het PGB;
 - het organiseren van de cliëntenvertegenwoordiging
 - en zoals hierboven al aangegeven de keuze voor evaluatie-momenten en de bijbehorende informatievoorziening (hier heeft u als raad een eigen verantwoordelijkheid om te bepalen wat voor u belangrijk is, voordat u in 2015 wederom stapels papier ontvangt met het risico dat daar net de dingen die u belangrijk vindt niet in staan.)
- ✓ Hoewel u als raadslid niet volledig hoeft af te dalen in de praktijk, doet u er op dit moment goed aan kennis te nemen van het *communicatieplan*: immers zodra gebruikers van zorg brieven vanuit het ministerie gaan ontvangen is het - wanneer u mensen op straat tegenkomt - goed om globaal te weten wat deze mensen in de eigen gemeente kunnen verwachten².
- ✓ Tot slot is het goed om als fractie na te denken over de eigen politieke inkleuring en op welke terreinen u graag met de raad als geheel wilt optrekken en welke prioriteiten u voor uw eigen fractie weggelegd ziet. Kortom: *kies uw eigen speerpunten*.

² Tijdens het spelen van een rollenspel in een van de workshops kwam naar voren dat het altijd prettig is om als raadslid het "standaard" antwoord klaar te hebben bij vragen over complexe individuele problematiek in de supermarkt (idealiter doorverwijzen met het verzoek om een seintje te krijgen als de vraag niet adequaat wordt opgepakt)

Dat kan variëren van het aanbieden van sociale hulp zoals een sociaal ombudsteam bij problemen door sommige partijen tot het agenderen van thema's en accenten bij de invulling van toegang tot zorg. Overigens kan uw politieke inkleuring over hoe u tegen de decentralisaties aankijkt ook andere beleidsterreinen raken, bijvoorbeeld de openingstijden van winkels, zodat uw inwoners, werk en zorg beter kunnen combineren. Voorbeelden die gepasseerd zijn: om regeldruk tegen te gaan het standaard verstrekken van huishoudelijke hulp boven een bepaalde leeftijd, of juist harde ondergrenzen voor bepaalde ondersteuning of een accent op mantelzorgers en extra mantelzorgondersteuning zoals respijtzorg. Wanneer hiervoor middelen nodig zijn, dan is het goed om te zorgen dat deze tijdig gereserveerd worden en is de begrotingsbehandeling dus ook een belangrijk moment in uw persoonlijke politieke tijdlijn.

Als bijlage bij dit verslag is een generieke tijdlijn toegevoegd met facetten die belangrijk kunnen zijn voor *uw eigen lange termijnagenda*. Wij adviseren u deze in te tekenen voor uw gemeente en daarbij aan te tekenen welke momenten u onder de aandacht wilt brengen van de agendacommissie van uw raad en welke momenten u als fractie hieruit gaat tillen.

Want ook als u een relatief klein facet van de decentralisaties als speerpunt kiest, bijvoorbeeld het dichterbij elkaar brengen van onderwijs en jeugdzorg is het belangrijk dat u uw momenten kiest om dit thema te agenderen zowel binnen als buiten het gemeentehuis, door actief bijeenkomsten over dit thema bij te wonen, ook buiten uw gemeente of experts over dit thema uit te nodigen tijdens bijvoorbeeld een politiek café en hierover de tamtam te roeren, te bloggen, te twitteren, zo de aandacht op dit thema te richten en het college toezeggingen te ontlokken.

NB. [Hier](#) kunt u doorklikken naar een youtube-film die ons bureau over de 3D maakte.

